

wzrost 24.05.2018

Prof. dr hab. Eugeniusz Delekta
profesor sztuk plastycznych
tel. (33) 8142127/668331867

Bielsko-Biała 14 maja 2019r.

RECENZJA

**dotycząca wniosku Rady Wydziału Rzeźby
Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu
o nadanie Panu dr hab. ROBERTOWI BARTELOWI
tytułu profesora sztuk plastycznych**

1. Dane personalne i kariera zawodowa

Pan Robert Bartel urodził się 1 maja 1962 roku w Poznaniu. W latach 1984 - 1989 studiował w Poznańskiej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu (obecnie Uniwersytet Artystyczny). Studia ukończył z wyróżnieniem uzyskując w 1989 roku tytuł magistra sztuki. W 1989 r. uzyskał stypendium zagraniczne im. Marii Dokowicz za najlepszy dyplom PWSSP w Poznaniu. W następnych latach uzyskuje dwukrotnie stypendium Ministra Kultury i Sztuki (1991, 1992).

Po ukończeniu studiów zostaje zatrudniony w macierzystej Uczelni (PWSSP) gdzie pracuje do chwili obecnej - uzyskując kolejne stopnie i stanowiska nauczyciela akademickiego. W latach 1991 - 1998 pracuje na stanowisku asystenta w Pracowni Struktur Wizualnych prof. Antoniego Zydronia. Następnie na stanowisku adiunkta (1999-2001) po uzyskaniu stopnia doktora (kwalifikacji I stopnia w zakresie grafiki). Przewód doktorski został przeprowadzony na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu (30 grudnia 1998r.) Promotorem w powyższym przewodzie był prof. Antoni Zydrón.

W 2002 roku Pan Robert Bartel uzyskuje stopień doktora habilitowanego w zakresie grafiki (kwalifikacje II stopnia), nadany Uchwałą Rady Wydziału Komunikacji Multimedialnej Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu (w dniu 14 maja 2002 r.), na podstawie oceny ogólnej dorobku artystycznego i przedstawionej pracy kwalifikacyjnej w postaci zestawu kilkunastu grafik wykonanych w technikach metalowych, wkłesłodrukowych, mieszanych oraz opracowania teoretycznego związanego z twórczością autora.

W 2008 roku Pan Robert Bartel zostaje zatrudniony na stanowisku profesora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, gdzie pracuje do chwili obecnej.

2. Dorobek twórczy i artystyczny

Twórczość artystyczna Pana Roberta Bartela obejmuje grafikę, rysunek, malarstwo, obiekty artystyczne i aranżacje przestrzenne. Jest to twórczość synkretyczna, wiążąca rozległe możliwości różnych warsztatów, technik i dyscyplin artystycznych. Artysta w swoich działaniach wykorzystuje możliwości akwaforty, akwatinty, mezzotinty, odprysku i suchorytu, ale również rysunku, malarstwa, kolażu, elementów przestrzennych, rzeźbiarskich oraz różnego rodzaju „światło” neonowe. Łączy więc i syntetyzuje, splata i integruje różne środki wyrazu, poszukując tym samym notacji formalnej najbardziej zasadnej i właściwej do opisanego stawianej problematyki treści, odnoszących się do emocji, głębokich przeżyć i ukrytych stanów podświadomości (dla przykładu realizacje z cyklu „Zawiść”, „Kuszenie”, „Opętanie”, „Pokój odosobnienia”, „Labirynt spojrzeń”). Autor poprzez zakres środków, nawarstwianie ich jakości - konstruuje kompozycje dynamiczne, pełne sugestywnego, intensywnego wyrazu. Ekspresyjność tych dzieł wydobywana jest poprzez nagromadzenie gestów, przerysowań i kontrastów. Zdecydowaną i wyrazistą kreskę artysta łączy z liryczną, malarsko miękką plamą, jasność z ciemnością, liryzm z dynamizmem, lekkość muśnięcia z głęboką czernią, dopowiedziane z nieokreślonym. Synkretyzm łączonych technik, bogactwo różnorodnych form i postaci nakłada się na metaforykę przesłania odnoszącą się do ludzkiej egzystencji, do zgłębienia tajemnicy wielorakich sensów istnienia, człowieczych pragnień, namiętności, porywów i uniesień.

Twórczość Pana Roberta Bartela po uzyskaniu habilitacji w 2002 r., staje się jeszcze bardziej refleksyjna. W tym okresie powstaje wiele znaczących dzieł, np. cykl „Labirynt namiętności” realizowany w latach 2001-2008, „Riempini (Napełnij mnie)” z 2009, „Se Mi Svegli (Jeśli mnie obudzisz)” z 2009-2010, „Labirynt” z 2010-2012, „Kładka” z 2013, „Huśtawka Hellingera” 2014-2017, „Sandplay Therapy” 2016, „Porządki miłości” 2018. Dzieła te autor prezentuje na wielu wystawach w galeriach krajowych i zagranicznych m. in.: wielokrotnie w Poznaniu, Hanoverze, Gnieźnie, Winterthur, Lesznie, Kaliszu, Luckenwalde, Paryżu, Warszawie, Insbrucku, Evora, Berlinie, Speyer, Katowicach, Pile, Orońsku, Łodzi, Lwowie, Krakowie, Piotrkowie Tryb., Toruniu, Hamburgu, Melbourne,

Niezwykle interesująco przedstawiają się realizacje przestrzenne zbudowane z obiektów i instalacji malarsko-graficznych, w których dla wzmocnienia przekazu treściowego artysta wykorzystuje różnego rodzaju efekty świetlne, budując w ten sposób specyficzny nastrój pełen tajemniczości i symboliki. Wielowarstwowość tych działań pozwala autorowi na tworzenie nowych oryginalnych rozwiązań w obszarze sztuk wizualnych. W tych realizacjach metaforyczne powiązanie tego co potoczne, podstawowe, (krzesło, stół, okno, łóżko) z otwartością przekazu wizualnego, stwarza rodzaj nowego doświadczenia ikonicznego. Obiekty te nabierają innego wymiaru,

współorganizują strukturę całości ekspozycji, poszerzając przekaz treściowy o nowe znaczenia pełne symbolicznych odniesień.

W trakcie wystawy „galeria” staje się miejscem, gdzie zacierają się wzajemne granice pomiędzy tym co eksponowane i tym co ekspozycję stworzyło. Realizacje te poprzez wyszukany dobór elementów i obiektów przestrzennych, oddziałują na podświadomość, powodując u odbiorcy głębokie emocjonalne przeżycia. Ten rodzaj przekazu wizualnego jest wyjątkowo widoczny w instalacji pt. „Labirynt namiętności VII”, zaprezentowany w Galerii Miejskiej „Arsenał” w Poznaniu (2010), gdzie sala wystawowa przybrała wyraz szpitalnego wnętrza, domowy stół przeistoczył się w stół operacyjny, w który wkomponowane są postaci: męskie i żeńskie, w miejsca wcześniejszych namiętnych postaci pojawiają się już tylko ludzkie „kadłuby” umieszczone na inwalidzkich krzesłach. Tworzone obiekty, instalacje, całościowe aranżacje miejsc ekspozycyjnych są dla artysty istotnym środkiem przekazu myśli i emocji w odniesieniu do kondycji fizycznej człowieka, takim przykładem jest kolejna instalacja pt. „Huśtawka Hellingera” prezentowana w Centrum Kultury ZAMEK w Poznaniu w 2017 r. Ta realizacja jest swego rodzaju podsumowaniem dotychczasowych badań i poszukiwań artysty w zakresie symboliki tworzonych przedmiotów i obiektów odnoszących się do zagadnień egzystencjalnych - przemijania i ulotności istnienia.

Ta otwarta formuła dzieła, które jest ciągle rozbudowywane i zmieniane wydaje się, że jest dla artysty najbardziej inspirującym i zarazem niezwykle ważnym elementem procesu twórczego. Szukanie możliwie najbardziej odpowiednich środków wyrazu oraz zmaganie się z materią dzieła jest nie tyle dochodzeniem do warsztatowego mistrzostwa, co raczej do poznania natury ludzkiej, jej opisania i wyrażenia.

Można stwierdzić, że twórczość Pana dr hab. Roberta Bartela jest zarówno uniwersalna, jak i głęboko osobista, wyrastająca z humanistycznych i egzystencjalnych zainteresowań. Odzwierciedla zarówno te ogólne wartości obecne w sztuce, jak również te które są wyrazem Jego przeżyć, doznań i emocji. Realizowane dzieła są integralnie powiązane z działalnością naukową, są swego rodzaju laboratorium w dochodzeniu do głębokich i złożonych przemyśleń w odniesieniu do terapii przez sztukę.

Do największych osiągnięć Pan dr hab. Robert Bartel zalicza również swój dwudziestoletni dorobek naukowy i praktyczny związany z „terapią przez sztuki wizualne”. W tym zakresie ma wyjątkowe osiągnięcia, jest autorem 41 publikacji w podręcznikach i innych pozycjach wydawniczych oraz dwóch obszernych monografii: „Arteterapia i rozwój osobisty. Teoretyczne i praktyczne aspekty terapii przez sztukę” w dwóch tomach. Tom I „Podstawy Terapii” wydany przez Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu w 2015 r. oraz Tom II „Zagadnienia szczegółowe” wyd. UAP w 2017. Jest redaktorem naukowym publikacji pt. „Sztuka w terapii, terapia w sztuce”

wyd. UAP w 2017. Publikacje te są znaczącym wkładem w rozwój arteterapii w Polsce, są wysoko oceniane przez specjalistów ze świata medycyny i nauki. Prof. dr hab. Tomasz Rudowski z Uniwersytetu Warszawskiego w recenzji wydawniczej pisze „że mamy w naszym kraju fachowca z przygotowaniem interdyscyplinarnym, potrafiącego określić miejsce i znaczenie środków artystyczno - estetycznego wyrazu w funkcjonowaniu osób nerwowo chorych i chorych psychicznie”.

3. Dydaktyka i działalność organizacyjna

Szczególne miejsce w działalności zawodowej Pana dr hab. Roberta Bartela zajmuje dydaktyka, którą prowadzi na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu (wcześniej ASP) od 30 lat, w ramach Pracowni Działań i Struktur Wizualnych oraz przedmiotów: *psychologia widzenia, struktury artefaktów i mechanizmy percepcji, arteterapia i twórczy rozwój, arteterapia oparta na uważności*. Realizowane przedmioty są nowatorską propozycją w budowaniu nowych jakości dydaktycznych, zwłaszcza przedmioty związane z arteterapią w sztuce, wprowadzają nowe spojrzenie na sztukę w kontekście jej terapeutycznych oddziaływań. Ważnym elementem prowadzonej dydaktyki jest jej eksperymentalny, interdyscyplinarny i intermedialny charakter, w ramach którego teoria łączona jest z praktyką. Tu Pan dr hab. Robert Bartel wyraźnie wychodzi poza przyjęte standardy, organizuje zajęcia w formie warsztatów, które odbywają się w różnych galeriach i środowiskach.

Pan dr hab. Robert Bartel ciągle wzbogaca swoje doświadczenie o nowe obszary działalności arteterapeutycznej. Od lat współpracuje z Wojewódzkim Szpitalem Dla Nerwowo i Psychicznie Chorych *Dziekanka* w Gnieźnie, Kliniką Psychiatrii Dorosłych Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, ze Stowarzyszeniem Nowa Wspólna Droga - działającym przy Poradni Zdrowia Psychicznego w Gnieźnie, Wrześni i Swarzędzu. Za działalność i wybitne osiągnięcia w zakresie terapii przez sztukę Pan dr hab. Robert Bartel został nominowany do nagrody przyznawanej przez Polskie Towarzystwo Psychiatryczne (w 2016 r.). Uczestniczy w projektach badawczych w zakresie arteterapii prowadzonych na Uniwersytecie Medycznym w Poznaniu od 2016 r., w zespole prof. dr hab. Janusza Rybakowskiego i prof. dr hab. Filipa Rybakowskiego. Aktywnie współpracuje z Akademią Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, z warszawskim Uniwersytem Medycznym, Szkołą Wyższą Psychologii Społecznej w Poznaniu, Uniwersytem Pedagogicznym w Krakowie, Uniwersytem Adama Mickiewicza w Poznaniu i wieloma instytucjami naukowymi i pedagogicznymi. Był organizatorem i kuratorem 66 wystaw sztuki tworzonej przez osoby z zaburzeniami psychicznymi, wygłaszał referaty, prowadził warsztaty na 48 ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach naukowych poświęconych arteterapii. Był organizatorem i prowadzącym ponad czterdziestu warsztatów

i plenerów w różnych ośrodkach w kraju i za granicą. Jako członek Zarządu Sekcji Arteterapii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego bierze aktywny udział w opracowywaniu standardów kształcenia i certyfikacji arteterapeutów w Polsce.

Pan dr hab. Robert Bartel uczestniczy w promocji młodej kadry, **był promotorem w przewodzie doktorskim mgr Michała Wielopolskiego**, w dyscyplinie artystycznej sztuk pięknych. Przewód został przeprowadzony w 2015 r. na Wydziale Rzeźby i Działań Przestrzennych Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Był również **recenzentem rozprawy doktorskiej mgr Marcina Radziejewskiego** w 2014 r. Przewód został przeprowadzony na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Uczestniczył w kilku postępowaniach habilitacyjnych; **pełnił funkcję sekretarza komisji habilitacyjnej powołanej przez Centralną Komisję Do Spraw Stopni i Tytułów, w przewodzie habilitacyjnym dr Tomasza Matuszaka w 2014 r., członkiem komisji habilitacyjnej dr Andrzeja Wasilewskiego oraz dr Piotra Bosackiego w 2015 r.**

Pan dr hab. Robert Bartel ma znaczące osiągnięcia w popularyzacji nauki i sztuki, nie tylko poprzez realizacje własne ale również poprzez udział w działaniach zbiorowych, m. in. organizację wystaw twórczości pedagogów ASP (UA) pt. „Kolekcja ASP” 2005, 2010; „Myślą, słowem, formą, obrazem”, 2004; „Obraz i forma”, 2010 oraz projektach artystycznych: „Barwy Roztocza” Lwów 2012; „Segregator obecności”, Dobczyce 2014, „Rewers - Awers”, Kraków 2015; „Człowiek tu i teraz”, Poznań, Piła 2016.

Ponadto prowadził wykłady i warsztaty, m. in. na Uniwersytecie Zielonogórskim, Wyższej Szkole Kadry dla Europy w Poznaniu, Wyższej Szkole Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu, Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, Uniwersytecie Medycznym w Poznaniu, Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Poznaniu, Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie, Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu oraz innych instytucjach naukowych i pedagogicznych na terenie kraju.

4. Konkluzja

Pan dr hab. Robert Bartel posiada oryginalny i niezwykle bogaty dorobek artystyczny udokumentowany licznymi udziałami w wystawach w kraju i za granicą oraz kilkudziesięcioma prezentacjami indywidualnymi (29) w znaczących galeriach sztuki. Jego twórczość budzi uznanie nie tylko w środowisku artystycznym ale również naukowym, gdyż poprzez swoje opracowania i realizacje przyczynił się do rozwoju polskiej myśli w obszarze terapii przez sztukę. Jego prekursorskie działania na pograniczu sztuki i nauki są istotnym wkładem w rozwój nie tylko sztuk wizualnych ale również nauk medycznych w tym psychiatrii.

W przypadku twórczości Pana dr hab. Roberta Bartela mamy do czynienia ze sztuką która głęboko, autentycznie i bezkompromisowo sięga do najgłębszych pokładów ludzkiej świadomości i podświadomości. Rozbudowana fabuła psychofizycznych skojarzeń, poparta rozległością artystycznego warsztatu umożliwia kontakt z twórczością angażującą się w jakże trudne do wyrażenia aspekty człowieczeństwa. Sztuka ta porusza problem egzystencjalnego zatroskania, zmierzając do poszerzania perspektyw rozumienia „naszego bycia w świecie i świata”. Wszak prawdziwa sztuka ciągle dotyka tajemnicy, wręcz zaświadcza o jej obecności - ta twórczość wpisuje się w pełni w te zasady.

Pan dr hab. Robert Bartel potrafi swoje idee wyrazić w sposób oryginalny, trafny i wyjątkowy używając konkretnych środków wyrazu, których dynamiczny rozwój został przedstawiony w dostarczonej obszernej dokumentacji. W tych działaniach poza niezwykłym talentem widać żarliwość, pracowitość, pasję twórczą i wyjątkowy zmysł organizacyjny.

Pan dr hab. Robert Bartel posiada wybitne osiągnięcia w pracy dydaktycznej i działalności na rzecz promocji sztuki na forum ogólnopolskim i za granicą, posiada również bogate doświadczenie organizacyjne wykraczające znacznie poza środowisko akademickie, był organizatorem licznych warsztatów, sympozjów, konferencji i plenerów, często o randze międzynarodowej.

Biorąc pod uwagę tak znaczące dla kultury i sztuki osiągnięcia artystyczne, wybitną działalność naukową, pedagogiczną i organizacyjną, jednoznacznie popieram wniosek Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu o nadanie Panu dr hab. Robertowi Bartelowi prof. nadzw. UAP - tytułu profesora sztuk plastycznych.

prof. zw. Eugeniusz Delekta

